



Haarlem, 10 september 2025

Geachte mevrouw, heer,

De vereniging van Psychiatrisch Patiëntenrecht Advocaten Nederland (hierna: vPAN) heeft kennisgenomen van het besluit tot wijziging van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 overeenkomstig een aantal aanbevelingen van de Commissie Van der Meer II (rapport Veranderde Tijden van 3 maart 2025).

De Commissie Van der Meer II beveelt het ministerie van J&V aan de puntentoekenning in standaardzaken aan te passen conform het advies in tabellen 1 en 2, opgenomen in bijlage 7 van het rapport.

Eén van de aanbevelingen is om het puntenaantal voor de zorgmachtiging Wvvgz zonder voorafgaande crisismaatregel te verminderen van 6 naar 5 punten. Bij één 'punt' in het door de RvR (Raad voor de Rechtsbijstand) gehanteerde forfaitaire systeem geldt in principe dat één punt gelijk is aan één uur declarabele tijdsbesteding. Dit betekent effectief dat er nog meer uren kosteloos besteed zullen worden aan rechtsbijstand aan een kwetsbare doelgroep, omdat vele werkzaamheden simpelweg niet achterwege kunnen blijven.

De vPAN acht het van belang om te beschrijven welke werkzaamheden de advocaat verricht in geval er een zorgmachtiging zonder voorafgaande crisismaatregel wordt aangevraagd door het openbaar ministerie.

Een dergelijke procedure vangt veelal aan met het starten van een zgn.

voorbereidingsprocedure. De cliënt ontvangt van de Officier van Justitie het bericht dat er een zorgmachtiging in voorbereiding is. De cliënt weet veelal niet wat dit precies betekent en wat zijn rechten en waarborgen zijn in de komende procedure. Daarbij wordt de voorbereiding van een zorgmachtiging opgestart in een tijd dat het met de cliënt minder goed gaat. Dit is immers de reden dat er verzocht wordt om verplichte zorg toe te passen. Aangezien dit een inperking is van de grondrechten van iemand, ontvangt de advocaat eveneens bericht dat er een voorbereidingsprocedure in gang is gezet om verplichte zorg te kunne toepassen. De verplichte zorg kan bestaan uit het verplicht toedienen van medicatie, het onderhouden van contact met een ambulant team tot de meest vergaande vorm van gedwongen zorg namelijk een gedwongen opname met cameratoezicht.

De advocaat zal proberen in contact te komen met de (nieuwe) cliënt. Dit betekent dat de advocaat de nodige moeite moet doen om daadwerkelijk dit contact tot stand te brengen. Niet iedereen heeft een telefoon of e-mailadres en ook de post wordt niet altijd geopend dan wel gelezen. De advocaat zal dan ook vaak op huisbezoek (indien nodig meerdere keren)

gaan om de cliënt de nodige uitleg te geven over de voorbereiding van de zorgmachtiging en in contact te komen met cliënt. Dit kost geregeld al de nodige tijd.

In het geval een cliënt al eerder is bijgestaan door de advocaat kan het zo zijn dat de cliënt al eerder, als er nog geen zorgmachtiging in voorbereiding is, in contact staat met de advocaat en de advocaat deze toekomstige cliënt al te woord staat. Er is immers dan nog geen last c.q. toevoeging. Deze contacten zijn dan ook kosteloos en horen ook bij de werkzaamheden van de advocaat.

Als het contact tussen de cliënt en advocaat is gelegd, zal de advocaat uitleg dienen te geven over de voorbereiding van de zorgmachtiging en de mogelijke vormen van gedwongen zorg bespreken. Het exacte verzoek vanuit het openbaar ministerie is nog niet bekend. De client wenst echter wel de nodige uitleg.

Daarnaast heeft de client ook de mogelijkheid om een eigen plan van aanpak op te stellen. Cliënt wenst hier veelal ook uitleg over te krijgen van de advocaat. Indien de client namelijk een eigen plan van aanpak wenst te maken, dient hij dit binnen drie dagen aan de instelling te berichten en zal er om uitstel/aanhouding van de voorbereidingsprocedure moeten worden verzocht. Er moet contact gezocht worden met zowel het Openbaar Ministerie als het bureau Geneesheer-Directeur van de instelling. Gezien de korte termijn dat dit kenbaar gemaakt kan worden is het extra reden om in deze periode als advocaat een stap extra te zetten om cliënt te bereiken om tijdig partijen te verwittigen dat er verzocht wordt om een eigen plan van aanpak op te stellen.

Nadat de geneesheer-directeur van de instelling tijd geeft om een eigen plan van aanpak op te stellen, kan de client dit eigen plan van aanpak opstellen met een naaste of bekende. Veelal wordt dan ook weer de advocaat benaderd en om uitleg c.q. advies gevraagd over het eigen plan van aanpak.

Indien de cliënt niet in de gelegenheid wordt gesteld om een eigen plan van aanpak op te stellen wordt de voorbereidingsprocedure voortgezet en zal de Officier van Justitie een verzoekschrift bij de rechtbank indienen. Veelal gaan er enkele weken overheen na de brief van de voorbereiding zorgmachtiging tot het uiteindelijk indienen van dit verzoekschrift bij de rechtbank. In de tussentijd wordt de zorgmachtiging voorbereid vanuit het Openbaar Ministerie waarbij de client onderzocht dient te worden door een onafhankelijke psychiater voor het opstellen van de medische verklaring. De cliënt zal ook in deze periode geregeld contact opnemen met de advocaat wat de medische verklaring inhoudt, of hi of zij inderdaad het gesprek met de onafhankelijke arts aan moet gaan, waarom dit is, wie dit is, of het klopt wat de (ggz-/verslavings-) instelling vertelt etc. Ook in deze periode zoekt een cliënt dan ook vaker contact met de advocaat.

Als het verzoekschrift tot een zorgmachtiging daadwerkelijk wordt ingediend door het Openbaar Ministerie bij de rechtbank is sprake van een nieuwe fase. De rechtbank zal contact zoeken over verhinderdata voor de hoorzitting en de onderliggende stukken worden ontvangen. De cliënt dient door de advocaat geïnformeerd te worden over dag en tijdstip van de zitting. Wederom kan het een uitdaging zijn om de client te bereiken. Geregeld dient de advocaat al vóór de zitting op thuisbezoek te gaan om de cliënt te bereiken en er zeker van te zijn dat hi of zij op de hoogte is van de zitting. De Hoge Raad is immers helder: indien

de cliënt niet verschijnt op zitting, zal de zaak (veelal) aangehouden dienen te worden en dienen zowel de rechtbank, advocaat als de zorgprofessionals weer naar de aangehouden zitting dienen te komen.

Ter voorbereiding op de zitting zal de advocaat de onderliggende stukken zoals de bevindingen van de Geneesheer-Directeur, de medische verklaring van de onafhankelijke arts, het zorgplan, de zorgkaart, de justitiële documentatie, informatierapport van de politie, uittreksel mentor/curatele en risicoformulier moeten bestuderen, waarna er overleg met de cliënt en evt mentor/curator/direct betrokkenen zoals familieleden plaatsvindt. Ook vindt er veelal nog overleg met de professionals zoals de arts/zorgverantwoordelijke plaats. De cliënt en betrokkenen komen daarnaast ook veelal met de nodige informatie die geregeld ook gefilterd dient te worden door de advocaat. Wat is al dan niet juridisch relevant voor de hoorzitting? Klopt het wat er in het verzoekschrift staat, is eventueel een second opinion nodig of gewenst? Dit dient gecommuniceerd en besproken te worden met de client.

Voorafgaande aan de zitting dient de cliënt door de advocaat voorbereid te worden op de zitting. Kort voordat de zitting plaatsvindt is er veelal nog een contactmoment met de client. Dit is veelal een bespreking. Vervolgens wordt de cliënt door de advocaat bijgestaan op de zitting. Na de zitting zal de advocaat zich ervan dienen te vergewissen of de kwetsbare cliënt daadwerkelijk heeft begrepen wat er op zitting is besproken én of cliënt de mondelinge uitspraak begrijpt. Veelal heeft de advocaat dan ook een nabespreking direct na de zitting of kort daarna om dit met cliënt te bespreken.

Nadat de mondelinge uitspraak is gedaan door de rechter zal binnen 3 weken de schriftelijke beschikking worden ontvangen door de advocaat. De advocaat zal de cliënt deze moeten laten toekomen en uitleg geven over de uitspraak.

Als de client het niet eens is met de uitspraak, moet beoordeeld worden of er cassatie ingesteld kan worden. Een eerste advies over cassatie dient de advocaat te geven. Als de cliënt daadwerkelijk cassatie wenst, zal de advocaat de cassatieadvocaat dienen te benaderen (onder nog steeds dezelfde last/toevoeging) en het proces-verbaal van de zitting op dienen te vragen bij de rechtbank. Daarna zal de advocaat de cassatieadvocaat verzoeken om een cassatie advies te geven. Daarbij zal de advocaat een bericht dienen op te stellen met verloop van de procedure, stukken en proces-verbaal van de zitting met de uitspraak. Ook als de cliënt buiten de advocaat om een cassatieadvocaat heeft benaderd, zal de cassatieadvocaat zich wenden tot de advocaat om het verloop van de procedure en onderliggende stukken te ontvangen. Het cassatie advies zal de cassatieadvocaat de advocaat laten toekomen met het verzoek om dit te bespreken met de cliënt. Al met al kost dit de advocaat ook de nodige tijd, hoewel de uitspraak van de rechtbank al is gegeven en daarmee de inhoudelijke werkzaamheden van de advocaat reeds geëindigd zijn.

Na afdoening van de zaak, gedurende de looptijd van de zorgmachtiging weet de cliënt de advocaat ook te vinden, bijvoorbeeld op het moment dat er verplichte zorg wordt aangezegd (de zogenaamde 8:9 brief). Immers, het feit dat de rechter heeft uitgesproken dát er verplichte zorg mag worden verleend gedurende de looptijd van de zorgmachtiging betekent niet dat dit altijd meteen gebeurt. Als dit op een later moment wordt besloten door de zorgverantwoordelijke krijgt de advocaat daarover bericht. De advocaat zal de cliënt uitleggen wat dit inhoudt en welke bezwaarmogelijkheden er zijn. De werkzaamheden die

hiermee gemoeid zijn vallen niet meer onder de eerder verstrekte last/toevoeging aanvraag van de zorgmachtiging, die is immers al afgegeven én veelal al gedeclareerd. Deze werkzaamheden worden door de advocaat kosteloos verricht. Een aparte toevoeging wordt daar niet voor verleend. Daarbij zal de cliënt gedurende de looptijd van de zorgmachtiging veelal vragen stellen over de uitvoering hiervan aan de advocaat. Dit is immers de persoon die voor de belangen optrad tijdens de zitting met wie client een vertrouwensrelatie heeft opgebouwd in een kwetsbaar moment in zijn of haar leven. Al deze (korte) telefoonmomenten, mails, poststukken, appjes, sms'jes zijn wederom kosteloos verricht werk.

Door louter te verwijzen naar een onderzoek uit het verleden waaruit blijkt dat advocaten niet ál hun werkzaamheden noteren volgt uit het systeem van declareren bij de RvR dat het noteren van alle korte en langere werkzaamheden zich op geen enkele wijze financieel lonen. Immers, indien de grote kwesties zoals contact rechtbank, correspondentie OM, rechtbank en brief cliënt, bespreking cliënt, familie, zorgverantwoordelijke, zitting, ontvangst beschikking, nabespreking cliënt hebben plaats gevonden, is het forfait al vol. Dit betekent dat een advocaat zich **niet** de moeite zal getroosten om óók alle andere telefoontjes, appjes, sms'jes, briefjes, poststukken en contacten nog zal noteren in zijn declaratiesysteem, daar dit louter en alleen zorgt voor extra tijdsbesteding in dezelfde zaak die zich financieel al niet loont. Die werkzaamheden worden immers toch al kosteloos verricht.

Een opmerking daarnaast is dat alle uren in een zaak door de advocaat naar beneden dienen te worden afgerond bij het invoeren van gewerkte uren in het systeem van de RvR. Oftewel 5:05 uur gedeclareerde uren of 5:56 uur werken, zit in de cijfers verwerkt als 5 gewerkte uren. Het surplus van in dit geval 56 minuten verdwijnt in de cijfers.

Daarnaast wordt er wel een reistijdsvergoeding gegeven van 0,5 punt per gereisde 50 kilometer volgens de Anwb routeplanner. Dit zegt echter niets over de extra reistijd door werkzaamheden, wegafsluitingen, files of achter een tractor of vuilniswagen aan rijden. De Anwb is leidend voor het aantal kilometers, maar zegt niets over de daadwerkelijk gespendeerde tijd. Hoewel de vPAN begrip heeft om ergens een grens te trekken en een bepaald aantal kilometers te nemen voor een vergoeding, is de blok van 50 kilometer erg ruim. Als de advocaat volgens de Anwb routeplanner op 98 kilometer (v.v.) uitkomt, wordt slechts een vergoeding voor de 50 kilometer betaald a 0,5 punt (thans € 67,24). Dit bedrag wordt dus vergoed voor de tijd dat de advocaat tot en met 99 kilometer reist. Er wordt ook bij de reistijdvergoeding net als bij de gedeclareerde uren altijd naar beneden afgerond.

In zaken waarin een zorgmachtiging wordt aangevraagd gaat het om cliënten met een kwetsbare gezondheid en die in een kwetsbare fase in hun leven verkeren en rechtsbijstand nodig hebben. Door de psychiatrische problematiek die er bij hen speelt, kost het ook meer tijd om de zaken helder uit te leggen en kan niet worden volstaan met een enkele mail, brief of telefoontje. Veelal zal de advocaat dingen meerdere keren dienen te herhalen en/of nogmaals dienen langs te gaan om hetgeen er gebeurt inclusief de gehele rechtsgang goed uit te leggen. Daarbij dient niet vergeten te worden dat onze cliënten ook geregeld sederende medicatie krijgen dan wel medicatie met deze uitwerking als bijwerking, hetgeen een andere aanpak en werkwijze vereist.

De vPAN verzoekt u daarom met klem deze aanbeveling niet op te volgen en het puntenaantal voor de zaken met de *code Z023* op 6 te laten staan.

Met vriendelijke groet,

het bestuur van de vPAN,